

תקומה

רגע הקמת המדינה כרגע מכונן

שבילי
עצמאות
1948

"ועכשיו נפתח פרק חדש - מוקם צבא סדיר של מדינת ישראל, צבא החירות והעצמאות של ישראל בארצנו... בידינו של צבא זה יופקד מעכשיו ביטחון העם והמולדת, ומגילת החירות של מדינת ישראל תהיה לעיניים לכל הצבאות בישראל... חוסנו המוסרי והגופני של כל חייל ומפקד ונאמנותו במילוי תפקידו - יעשו את 'צבא ההגנה לישראל' מבטח'עוז לשלום האומה והמולדת."

לכך בדיוק כיוון בן־גוריון את אמרתו. הרי נהיר לכול כי יחיד, מוכשר ככל שיהיה, אינו יכול לבדו להכריע את המערכה. אך חייב כל אחד להבין את הודלו של הרגע, את חוזקו של הצו, את המחויבות לפעול למען התהשמות החזון המשותף.

נדמה כי השנה אחריות וערבות זו מקבלות מובן נוסף, אחר. אחריות שאינה מבחינה בין אדם לאדם, בין בעל דרגה לזוטר, בין לוחם לתומך. כולם מחויבים לשמור על כושרו של צה"ל ולסייע להילחם באיום הבריאותי המרחף על החברה כולה. בכל שנות עצמאותנו זו הייתה עוצמתה של החברה הישראלית - לצופף שורות או במקרה זה להרחיבן, לנוכח צרה המתרגשת עלינו, בחזית או בקרבנו. בימים אלו, **האתגר העומד בפני החברה הישראלית מציב את חילי צה"ל ומפקדיו ככוח מסור, ערכי, הנכון לכל אתגר ומשימה. החוסן אינו בא לידי ביטוי בלחימה נועזת, אלא באחריות ובמשמעת אישית, בעשייה חברתית ובתמיכה בלתי מסויגת בכל מי שנזקק לעזרה ולתמיכה. כולנו חלק משלם הנושא באחריות לשלמותה של החברה, על כלל חלקיה ומכאן גם לביטחונה של הארץ.**

מסע עצמאותינו לא תם, עלינו לעמול ולפעול יומם וליל לשימור זכותנו על הארץ, המולדת.

כעת זו המשמרת שלנו.

"כל חייל חייב לראות עצמו במצבים

מסוימים כאילו בו לבדו תלוי גורל המערכה ובמקרה שאין לו הוראה ברורה או שהמצב משתבש, עליו לראות עצמו כמפקד עליון, כמתכנן וכמבצע, בשכלו, תפיסתו ויוזמתו."
(דוד בן־גוריון, מתוך ספרו "יחוד ויעוד - דברים על ביטחון ישראל")

עצמאותה של ישראל, תקומתה של מדינה עברית, לא התקיימה רק מכוחה של הכרזתו הדרמטית של ראש הממשלה הראשון דוד בן־גוריון. עצמאותינו ניתנה ונתקיימה, בזכותם של מאות ואלפים, שקיבלו עליהם את המחויבות לכונן מדינה עצמאית לעם היהודי. עוצמתה של מדינה ריבונית תלויה בתודעתו של כל אחד מיחידה, וכפועל יוצא מכך בנכונותו לשאת באחריות אישית למען טובת הכלל. ואם יידרש - להתנדב ולהשיא את מלוא כוחו למען טובתה של החברה כולה.

עושים
עצמאות

סגן-אלוף (במיל')
אילון היימן

ראש מטה חטיבה 5

משה יודע שיציאת עם שלם של עבדים לחירות היא תקדים בין לאומי שכל העולם מחכה לו, והוא רוצה להעביר לדורות הבאים מסר חשוב של זיכרון. איננו יוצאים ממצרים רק בעבור הדור הנוכחי. אלא כדי לזכור תמיד את מצוקת החלש: "וגר לא תלחץ... כי גרים הייתם בארץ מצרים." ובשבת עליך לתת לו לנוח כמוך, ולמה? "כי עבד היית..."

משה מביט אל העתיד. הוא מדבר על דור ההמשך. יש לך אחריות לדעת מה הסיפור שלך ומהיכן באת. אם תשכח את סיפור החופש תשכח גם את הצורך בחופש עצמו. ללא זיכרון אי אפשר לחלום.

בן גוריון ידע שחירות אמיתית תגיע רק באמצעות הכרזה על מדינה עצמאית, ריבונית, ערכית ומוסרית. הוא ידע שבאמצעות הקמת המדינה הוא יכול לבטל את מושג הפליטות בעבור העם היהודי הנודד, המחפש מנוח לכף רגלו לאחר השואה. הוא ידע שברגע שמדינת ישראל תקום יוכלו אלפי יהודים להגיע ולהילחם על הארץ לאחר אלף ושמונה מאות שנים שרק חלמו עליה.

משה מלמדנו כי למען שמירה על החירות, דרושה מערכת חינוך ומשפחה. בן גוריון מלמדנו כי חירות דורשת גם עצמאות מדינית. בשילוב מוצלח של שניהם אפשר לשמור על הזיכרון ולחלום את העתיד. שניהם מלמדים אותנו כי חירות בלי קבלה של מגבלות מוסריות אישיות וחברתיות נהפכת להפקרות.

האם יש קשר בין חג הפסח ליום העצמאות? מדוע דוד בן גוריון לא נכנע לג'ורג' מרשל, מזכיר המדינה האמריקני שאיים עליו לא להכריז על הקמת המדינה? מה היה קורה אילו נשמע בן גוריון ליהאן ידין, ראש אה"ם, שאמר שהסיכויים להגן על המדינה "שקולים" ושיתרון האויב גדול?

מדוע בשיא הלחץ של היציאה ממצרים כשאין זמן אפילו להתפח בצק, משה נואם ואומר שאם בעתיד ילדיהם של בני ישראל ישאלו אותם מדוע הם חוגגים את הפסח, הם יספרו להם על היציאה מעבדות לחירות - את מי זה מעניין? אנחנו בלחץ לצאת לפני שהמצרים הורגים אותנו!

שניהם יודעים שזוהי עת גורלית, רגע מכונן, ושניהם לא מחמיצים את ההזדמנות לפעול ולהעביר מסר.

עושים עצמאות

סגן־אלוף
יניב מלכה

מפקד בא"ח כפיר

כחלק בלתי נפרד מהפקודה להקמתו של צבא ההגנה לישראל, הופקד בידינו, מפקדי צה"ל וחיליו, ביטחון העם והמולדת. מתוך כך, משמעותו של השירות בצה"ל מתחיל בהבנה עמוקה של גודל

האחריות שמשימה זו דורשת וממשיך באמונה בצדקת הדרך. בבסיס האימונים החטיבתי של חטיבת כפיר מתחיל הניצחון. פה הכול מתחיל, אנו מהייסים ומכשירים את מיטב הנוער של מדינתנו - לחיילים, ללוחמים ולמפקדים בחטיבת כפיר, תוך חיזוק הדבקות במשימה והחתימה לניצחון מתוך תחושת שליחות אמיתית, הבנת גודל השערה ומימוש אחריותנו הפיקודית.

יום העצמאות הוא הזדמנות להכיר בזכות הגדולה שנפלה בחלקנו לשרת בצבא ההגנה לישראל, במדינה יהודית ודמוקרטית. אנו זוכרים כי חירות זו איננה מובנת מאליה ולא הייתה תמיד מנת חלקנו לאורך הדורות.

אנו, מפקדי חטיבת כפיר וחיליה, אמונים על שמירתה ולכן נמשיך להתאמן ולשמור על כשירות הצבא למלחמה, נמשיך להילחם בטרור ולהגן על הבית!

תוצרת הארץ
מילים: נתן אלתרמן
לחן: שם טוב לוי

הַבַּיִת
עוֹלָה
הַבַּיִת לַיהוָה

שיר בבוקר בבוקר
מילים: אמיר גלבוע
לחן: הידי קורן ושלמה ארצי

ימים אלו והמשימות שאנו מבצעים מלמדים אותנו כי הגנה על תושבי מדינת ישראל היא המשימה החשובה ביותר, הם מחדדים לנו את העובדה שעם ישראל ימשיך להבטיח את חוסנו לדורות בזכות מסירותם וגבורתם של החיילים והמפקדים.

הקריאה "אחרי" המזוהה עם הצנחנים תמשיך להתוות את דרכנו בכל פעולה, בכל זמן ובכל מקום ונתייצב לפני כל קריאה!

אחרי כמעט 2,000 שנים התקבצו רבים מהעם היהודי בארץ ובתפוצות והקימו מדינה עצמאית בארץ ישראל, מדינה יהודית דמוקרטית שלאורך שנות קיומה ממשיכה להתפתח ולשגשג. במדינה מיוחדת זו הוקם גם הגוף שהופקד לשמור על החומות, וכפי שנכתב בפקודת היום להקמת צה"ל, אשר בידיו הופקד ביטחון העם והמולדת ומשימתו היא להגן ולשמור על המדינה ועל תושביה. אנחנו דור שלישי ורביעי למקימי המדינה, נולדנו למציאות שבה קיימנו מובטח. בימים אלו שבהם העולם כולו ומדינת ישראל חווים תקופה קשה, בימים שבהם אנו מציינים 72 שנים לעצמאותנו גם צה"ל נמצא בתקופה מאתגרת הדורשת ממפקדיו להוביל, לחדש, להשתנות ולהתאים את עצמנו לכל משימה שנידרש לה.

עושים עצמאות

תת-אלוף, הרב
איל קרים

הרב הראשי לצה"ל

בקום המדינה צידדו רבים מבין גדולי פוסקי ההלכה שיום העצמאות צריך להיקבע כיום חג, אך התלבטו מדוע לקובעו דווקא בה' באייר. ההיגיון אמר שה' באייר צריך להיות יום שלא חוגגים אותו, היות שתאריך זה מציין את יום פרוץ המלחמה. עד ה' באייר התרחשו בארץ פיהועים, טרור ולחימה, ובה' באייר פלשו צבאות ערב לארץ ישראל. אדרבא, הכרזת המדינה בה' באייר, הייתה המפתח או ליתר דיוק הגורם למלחמה הגדולה, שעליה אמרו המומחים והראליסטים שממנה אף אחד לא יצא חי!

מכיוון שבעקבות ההכרזה על המדינה בה' באייר, יצאו צבאות ערב להשמדת עם ישראל, הדעת נותנת שיום העצמאות צריך להיקבע כחג, בסוף המלחמה אחרי הניצחון, בדיוק כמו שפורים נקבע ל"ד ולט"ו באדר, שהם הימים שנחו בהם היהודים מאויביהם, ולא בי"ה באדר, יום שבו נקהלו היהודים להילחם ולעמוד על נפשם, כשעל ראשם מרחפת סכנת חיים.

הרב צבי יהודה קוק, כמו גדולים אחרים, סבר שיום העצמאות צריך להיקבע דווקא בה' באייר. במאמר שכתב בספר 'לנתיבות ישראל', הסביר מה הוא רואה בה' באייר. הוא כותב שהנס הגדול שעליו אנו חוגגים את יום העצמאות, אינו משום שנחלצנו מהגלות או ניצלנו מהשואה, ואף לא בגלל שניצחנו במלחמה. כל אלה דברים חשובים מאוד. אבל **"נס הניסים ופלא הפלאות, היסוד והשורש של כל אלה אשר הראנו ה', הלא הוא ענינו של היום הזה (ה' באייר). הכרזת ההחלטה כי קמה ותהי מדינת ישראל, כי התחילה קמה**

יום חג העצמאות - דווקא בה' באייר

בין חג הפסח - חג חירותינו הפיזי, ובין חג השבועות - זמן מתן תורתנו, שהוא גם חג חירותינו הרוחני, זכינו בדור שלנו לשני חגים נוספים. האחד, **יום העצמאות** - יום המבטא את זקיפות קומתנו המדינית, הלאומית. השני, **יום ירושלים** - יום הגעתנו אל הקודש, יום המבטא את מעמדנו הרוחני. בכך למעשה התממשה הבטחת התורה **"אם בִּחְקֵי תִלְכּוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ . . . וְאָשְׁבַד מַטְּ עֵלְכֶם וְאוֹלַךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִית"** (ויקרא כו, ג-ה). קוממיות - שתי קומות. **הקומה הלאומית** עם כל מה שקשור בה, מדינה שבה שלטון עצמאי, ארץ וצבא. ועל גבי הקומה הזו ודווקא בסדר הזה, הקומה הרוחנית עם כל מה שקשור בה, ההגעה אל שריד בית מקדשנו, אל קבר רחל ומערת המכפלה, ששנים רבות חלמנו עליהם.

וגם נצבה עצמאות שליטתנו על ארץ אבותינו, מורשת נחלתינו". לפי תפיסתו, הנס הגדול שעליו אנו קובעים את יום העצמאות חג, אינו על הניסים האלווקיים, כמו היציאה מהגלות וההישרדות מהשוואה. אלא על נס האמונה שלנו בעצמנו, בהחלטה להכריז על קיומה של המדינה.

זהו שורש הניסים של הקמת מדינת ישראל. הרב צבי יהודה כותב שאין לתאר את גודל הנס של היציאה מהשוואה, אבל עצם ההכרזה בה' באייר על הקמת המדינה, היא נס גדול יותר, מפני שבליילה אשר קדם להכרזה קיבל דוד בן גוריון לידיו את המסמכים מהמומחים ומהאסטרטגים, שבהם היה כתוב בפעם המי יודע כמה, עד כמה לא הגיוני להכריז מחר בבית המשכיות בתל אביב על הקמת מדינת ישראל. היו אלה המסמכים האחרונים שבהם נכתב לקראת איזו התאבדות הוא הולך. ואז, מול כל האומות שמסביב, קמה ההכרזה הברורה של בן גוריון: "קמה ותהי מדינת ישראל". מרגע זה ואילך שש מאות אלף יהודים, עם שרידי חרב, אודים מוצלים מאש שנמצאים בארץ ישראל, הופכים להיות מרכזו של העם היהודי. מרגע זה ואילך שש מאות אלף יהודים שבארץ ישראל, מקבלים אחריות על כל העם. על כמה מיליוני יהודים שבאמריקה, ברוסיה ובשאר העולם. מקבלים אחריות פירושו: אנחנו מודיעים לכם היום (התש"ח 1948) שאם בעוד עשרים ושמונה שנים תיחטפו במטוס לאנטבה - אנחנו נגיע להציל אתכם.

כאשר מתעוררים כוחות פנימיים הגנוזים באדם, ופורצים לפתע החוצה - זה נס, כלומר תופעה אלוקית. לעיתים ה' פועל באמצעות כוחות שמחוץ לאדם ולפעמים באמצעות כוחות שנטע באדם. וכאשר כוחות אלו מופיעים פתאום בתוך נפש האדם, בלא הכנה מתאימה, לא בתהליך מדורה וטבעי, אלא בפתאומיות, אנו מכנים זאת נס (רמב"ם מורה נבוכים ב, מה). **עצם הכרזת המדינה שהעידה על התעוררות גבורת האומה להילחם אחרי אלפי שנות גלות - היא נס. על עצם התעוררות הגבורה הפנימית של דוד בן גוריון, להכריז בה' באייר התש"ח, על הקמתה של מדינת ישראל, נגד כל הסיכויים, חרף כל הסכנות, אנו חוגגים את יום עצמאותינו דווקא בתאריך זה.**

על שלושה ערכים בחרתי לכתוב:

הפיקוד מלפנים - בקרב על הקסטל נאמרה אמירה אלמותית המייחדת את צה"ל עד היום. בעת היקלעות לאש קשה בשטח השמדה ולאחר הבנה כי לא יהיה אפשר ממקום זה לבצע את המשימה - ניתנה הפקודה לסגת. "הטירונים לסגת, המפקדים יחפו על הנסיגה" - הדעות חלוקות מי אמר והאם, אך לאתוס חשיבות משלו. אמירה זו קבעה את מקום הפיקוד הקרבי בצה"ל בחזית הכוח, ממקום שבו אפשר לראות את האויב בצורה המוחשית ביותר ובעיקר במקום שבו אומר המפקד לאנשיו: "ממני תראו וכן תעשו", כפי שאמר הדעון לאנשיו. לקריאה זו נוספו קריאות נוספות כמו הקריאה "אחריי" והמורשת מתחזקת משכבות סלע נוספות.

המשימתיות - שיירת הל"ה יצאה להביא אמצעי לחימה וציוד רפואי לגוש עציון הנצור. הנחישות לנוע לאורך ציד רגלי ארוך, קשה ותלול בשטח אויב תוך נשיאת משקל רב - כשהיא לעצמה ראויה להערכה; היה ברור שהמשימה כרוכה בסיכון גבוה. איש לא נותר לספר מה באמת אירע בקרב עצמו, אך דבר אחד ברור - הלוחמים לחמו בגבורה עד האחרון שבהם ועד הכדור האחרון. צה"ל היבש מכך את הנכונות להסתכן לשם משימה ראויה, לדבוק במשימה ולהילחם בגבורה בכל תנאי.

שלוש תמונות, שלוש סיטואציות שאירעו במלחמת העצמאות - זו הארוכה שבמלחמותינו, היקרה והכואבת ביותר במחיר הדמים, זו שאי-הוודאות בה הייתה כה גבוהה, עד כי לא היה בטוח שנתקיים אחריה וזו שבסופה קמה המדינה.

במלחמת העצמאות היה הכוח הצבאי שלנו בצעדיו הראשונים. מהלכים מבריקים, לצד כישלונות כואבים, אך הייתה תמיד למידה והתפתחות. זוהי המלחמה שחצבה בסלע קשה את ערכי צה"ל, המלווים אותנו עד היום ונקווה שכך יהיה עוד שנים רבות.

הרעות - המצודה בנבי יושע ידעה שני קרבות קשים בטרם נכבשה בקרב השלישי. בקרב השני, עת ניהשו אנשי החבלה לפוצץ את קיר המצודה, נפתחה עליהם אש שממנה נפגעו רובם. לקראת הנסיגה, התמונה שהתגלתה מתחת למצודה הייתה של זוגות-זוגות של פצועים והרוגים. לכל לוחם שנפגע ניהש חובש או לוחם אחר לטפל בו ונפגע גם הוא. כך הותירו לנו לוחמי הפלמ"ח את הרעות בזוגות - נכונות הלוחם לסכן את חייו בעבור הצלת חיי חברו. אלתרמן תיאר זאת בשיר "לא אשכח זאת רעי":

לא אֶשְׁכַּח זאת רְעִי, אֵיךְ עַל גֵּב נִשְׂאתָנִי,
וְתִזְחַל אִתִּי הַר וְהָיָא.
לא אֶשְׁכַּח לָךְ זאת, אֵיךְ לָמַתְּ לֵא זִנְחָתָנִי,
כְּחֶבְקִי צִוְּאַרְךָ כְּחֶבְקִי אֶת חַיִּי.

מפקדים, מדינת ישראל צעירה וצבאה, צה"ל, צבא צעיר אף הוא. אם רק נדע לאמץ את הפיקוד מלפנים, את הדבקות במשימה לאור המטרה ואת הרעות כנכסי צאן ברזל, נבטיח לעצמנו עוד שנים רבות של עצמאות וחירות. על משולש הערכים הזה להכווין כל אחד מאיתנו בדרכו הפיקודית. אנו חייבים זאת ללוחמי צה"ל בעבר, שבגבורה מימשו והותירו לנו ערכים אלה לתפארת; אנו חייבים זאת למדינה, לדורות הבאים ולעצמנו.

"הקמנו מדינה, יותר לא נוכל עוד להקים מדינה. רגע הקמת המדינה הוא רגע של גילוי ותחושת החמצה בצידו. יותר לא נוכל עוד להקים מדינה, יותר לא נחוש את תחושת השחרור של הרוח היודעת כי נפתח בפניה שער של עולם חדש ומבעד לשער היא חשה, בפעם הראשונה, את תחושת החירות המלאה ללא מעצורים.

באוזנינו מהדהדות עדיין המילים הראשונות של ספר המדינה: 'התכנסנו כאן, חברי מועצת העם, על מנת להקים בארץ ישראל, מדינה יהודית, היא מדינת ישראל. אנחנו כותבים את הספר הזה מדי יום, מנסים להקנות משמעות למילים שכוננו אותנו... יחד הקמנו מדינה, לא נוכל עוד להקים מדינה, ומי שלא היה שם בחדר מועצת העם יישא את רגע השחרור המופלא בזיכרונו בלבד. יישא ולא ישכח. בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא היה שם, שמע את המילים, חש את חוויית השחרור המופלא של עם שהחל לכתוב מחדש את ספר חייו והוא כותב וכותב וכותב. כותב בספר דברי ימי העולם לא כגר, זר או תייר - כעם, ככל העמים. כותב כל הימים: בימי חול וכישלון, בימי יצירה והצלחה, בימי כאב ובימי שמחה - כיום הזה, כל יום, כל שנה."

שבילי
עצמאות
2008

פרופ' יולי תמיר

בטקס הענקת פרס ישראל

בן-גוריון ענה לו שהיא עדיין לא קמה. ש"כל מה שבנינו עד עכשיו אלו מסגרות, דפוסים, נהלים פורמאליים. אך המדינה עצמה תתעצב ותתגבש בעוד עשר, עשרים שנה, אולי יותר".

מדינת ישראל טרם קמה. ודבריו של מי שהכריז על הקמתה מזכירים לנו את מה שהילו לנו ההיסטוריונים כמה שנים מאוחר יותר: הקלף עליו חתמו באותו היום חברי מועצת העם היה ריק. בעיקר כי פשוט לא הספיקו להדפיס עליו את הנוסח הסופי של המהילה, אבל אולי גם כי ההיסטוריה רצתה להשאיר לנו מקום. **כי מדינות, כמו זוגיות, כמו ילדות, כמו עמים - לא באמת נולדות ברגע. נח לנו להאמין שהכל כבר הוקם, נוסד, נבדא. אנחנו? אנחנו בקטע של התפעול והתחזוקה.**

ואז הגיעו השבועות האחרונים. ימי הקורונה קרעו קרע קטן במסך המציאות היציבה שכולנו חיים בה. ומבעד לחרך הזה אפשר להציג ולראות עד כמה שגרת חיינו היא דבר שביך, הפכפך, עדין. יש בהצצה הזו משהו משתק. אך יש בה גם משהו ממריץ, היא העירה

"הקמנו מדינה, יותר לא נוכל עוד להקים מדינה. רגע הקמת המדינה הוא רגע של גילוי ותחושת החמצה בצידו. יותר לא נוכל עוד להקים מדינה". כך שרת החינוך דאז יולי תמיר, בטקס הענקת פרסי ישראל, לפני שתים עשרה שנים בדיוק. מזכירה לנו את העבר השני של כל גילוי, התעלות, שלא לומר התגלות: האפשרות להחמצה. כך נהגנו להביט בתמונות של הקונגרס הציוני ההוא, של החלוצים בסג'רה ובכנרת, בתל חי, בהיכל העצמאות - ולדעת: לא זכינו. הקימו לנו מדינה, יותר לא נוכל עוד להקים מדינה. או שלא.

ביום העצמאות של 1973 שאל מיכאל בר זוהר את בן-גוריון, זה שבהללו כבר אי אפשר להקים מדינה, מה דעתו על המדינה.

מה מעורר בכם גאווה
בשירות בצה"ל?

הכרזת המדינה הייתה רגע
מכונן עבור המדינה -
ספרו על רגע מכונן בעבורכם,
בחייכם האישיים
או בשירות הצבאי?

מה זאל ספרים
מזכירים

מריבצה את התקווה, את היוזמה. **המציאות הנוכחית היא תזכורת
לכך שפיקוד הוא הזמנה לפעול, ליצור, ולא רק להגיב או לתפעל
באופן מוצלח במיוחד.** פיקוד מאתגר את המציאות בעצם הווייתו.
זו מהות הפיקוד: ליצור מציאות אחר מתוך תנאים נתונים. הימים
שיבואו ידרשו יותר מתמיד מפקדים עם כח דמיון ויצירה, כאלה
שאינם מקבלים את המציאות כפי שהיא. כאלה שמפעמת בהם
רוח של חלוציות. בכל דור ודור, ופעם בשנה ביום הזה בפרט, חייב
כל מפקד לראות את עצמו כאילו הוא שם, בהיכל העצמאות,
בנהבה, בדהניה, בסן סימון, בקסטל. לא רק כדי למחוא כפיים, לא
רק כדי להתפעל ולהתרגש. אלא כדי להעביר ולהבעיר הלאה את
אש המעשה. את נס ההשמה. עכשיו תורנו.

**לפני שבעים ושתיים שנים הכרזנו על מדינה. יותר לא נוכל עוד
להכריז עליה. אבל אנחנו יכולים להקים אותה. באופן יומיומי, בעמל
רב, בזיעת אפינו, במעשים קטנים וגדולים. הַתְּנַעֲרִי, מַעֲפָרְ קוּמִי.
"בימי חול וכשלוך בימי יצירה והצלחה, בימי כאב ובימי שמחה - כיום
הזה, כל יום, כל שנה."**